

โอกาสและความท้าทายของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง

มนตรี คำวัน*

กัญญ์ จารุมณี**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องโอกาสและความท้าทายของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง มีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนารัฐบาลนครพนมในการเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง (2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งโขง และ (3) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งโขง รูปแบบของการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในเขตอำเภอธาตุพนม อำเภอท่าอุเทน และอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน รวมทั้งการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงของจังหวัดนครพนม มีการฟื้นฟูบูรณะมรดกและทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ด้านความร่วมมือภาคความเชื่อมโยง การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านรูปแบบการท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องพัฒนาปรับปรุงเส้นทางและป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวรวมถึงการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุม ด้านการบริการการท่องเที่ยวต้องพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยวต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวภายนอกให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น พระธาตุพนม พระธาตุประจำวันเกิด และมีทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำโขงที่สวยงามเป็นจุดแข็ง (Strengths) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวถือเป็นจุดอ่อน (Weaknesses) สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ที่สามารถเชื่อมโยงประเทศในกลุ่มภูมิภาคแม่น้ำโขงถือเป็นโอกาส (Opportunities) มีพื้นที่เป็นเมืองชายแดนห่างไกลจากศูนย์กลางของประเทศ ขาดการเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบถือเป็นอุปสรรค (Threats) ในการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง

* นิสิตระดับปริญญาโท, สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ ดร., วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อาจารย์ที่ปรึกษา

โดยนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง มุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “มาตรฐานก้าวน้ำสู่สากล ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม ก้าวล้ำสู่อินโดจีน” ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มาตรฐานก้าวน้ำสู่สากล ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ก้าวล้ำสู่อินโดจีน

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว/ ยุทธศาสตร์/ นครพนม

Opportunities and Challenges of Tourism Development for Towns along the Mekong River in Nakhon Phanom

Montri Khamwan*

Kuboon Charumanee**

Abstract

This research, “Opportunities and Challenges of Tourism Development for towns along the Mekong River in Nakhon Phanom,” aims to study; first, Nakhon Phanom development as a tourism city on the banks of the Mekong River; second, the analysis of strength, weakness, opportunity, and threat (SWOT) of Nakhon Phanom development as a tourism city on the banks of the Mekong River and; third, to present Nakhon Phanom development strategy as a tourism city on the banks of the Mekong River to Greater Mekong Subregion. Precisely, the qualitative research will be used in this research, and the research tool is questionnaires which will be provided to private and public sectors as well as citizens for 20 people in That Phanom District, Tha Uthen District and Mueang District, Nakhon Phanom Province, moreover, documentary research will be used in this study as well. Research results are as follows;

The result showed that the development of tourism on the banks of the Mekong River, particularly in Nakhon Phanom province, there is the reconstruction of cultural heritage and property and cooperation within the involved organizations in the area but still lack of linkage. Furthermore, there is the cultural and natural tourism, but the tourist spots and activities have to be improved and developed especially routes and billboards in order to enhance its capacity and standard. The tourist services are sufficient but there are still the needs of development to facilitate and welcome number of tourists and implementation of tourism marketing plan of all involved parties constantly.

* M.Pol.Sci.Student (Politics and Governance), College of Politics and Governance, Mahasarakham University.

**Lecturer, Ph.D., College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Advisor.

Nevertheless, the SWOT analysis revealed that; first, the strength of Nakhon Phanom is to have Phra That Phanom Temple and the birthday relics as well as the banks of the Mekong River scenery; second, the weakness is its facilities and services which have necessarily to be developed; third, the construction of the Third Thai-Lao Friendship Bridge which connects countries of the Greater Mekong Subregion is the opportunity, and; fourth, the systematical linkage of associated organizations and Nakhon Phanom is a remote area which is located far away from the center of a country is the threats.

Finally, the presence of Nakhon Phanom development strategy as a tourism city on the banks of the Mekong River aims to step forward to the provision that is “international standard with the happiness of citizen, and the 3 Righteousness’s Tourism City on the Banks of the Mekong River, Links the Gates to Indochina,” this campaign comes with four sub-strategies which are; first, “move forward to the international standard,”; second, “unity and happiness of the citizen,”; third, “the 3 Righteousness’s Tourism City,” and; fourth, “move forward to Indochina.”

Keywords: Development as a Tourism / Strategy / Nakhon Phanom

บทนำ

จังหวัดนครพนมเป็นเมืองชายแดนแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านหลายจังหวัดและหลายประเทศ จึงทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มจังหวัดและกลุ่มประเทศในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ดังจะเห็นได้จากรวมกลุ่มประเทศในแถบลุ่มน้ำโขงกลายเป็นความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Sub-region) หรืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบไปด้วย ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ และที่สำคัญเมื่อปลายปี 2558 ที่ผ่านมาได้มีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทำให้การเดินทางและการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นมีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศนั้นก่อให้เกิดการตื่นตัวในหลายพื้นที่ นครพนมถือเป็นเมืองแห่งหนึ่งที่เป็นเมืองชายแดนติดแม่น้ำโขงซึ่งมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 นครพนม – คำม่วน ซึ่งสามารถเดินทางข้ามไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสามารถเดินทางต่อไปยังประเทศเวียดนามและจีนได้ การเกิดขึ้นของสะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 จึงเป็นตัวกระตุ้นอันก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามมา

เมื่อปี 2558 นครพนมได้รับคัดเลือกให้เป็นเมืองแห่งความสุขจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครพนม, 2559, เว็บไซต์) อีกทั้งยังเป็นเมืองเขต

เศรษฐกิจพิเศษ และถือเป็นเมืองที่เป็นประตูเชื่อมระหว่างอาเซียนด้วย จากการที่นครพนมได้รับคัดเลือกให้เป็นเมืองแห่งความสุขจึงเกิดการกระตุ้นด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เดินทางมาเที่ยวที่นครพนม ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในจังหวัดนครพนม นครพนมเป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบในเรื่องบรรยากาศสวยงามติดกับลำน้ำโขง มีสะพานมิตรภาพไทยลาว แห่งที่ 3 และยังเป็นที่ตั้งของพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทำให้นครพนมมีหลายจุดที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะริมฝั่งของแม่น้ำโขงจะมีทัศนียภาพสวยงาม เต็มไปด้วยทิวเขาทอดยาว ทำให้มีประชาชน นักท่องเที่ยวมาพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกายเป็นจำนวนมากพอสมควร

ขณะเดียวกันจังหวัดนครพนม ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยตลอดแนวฝั่งริมแม่น้ำโขง และได้มีการนำร่องเบื้องต้นได้ดำเนินการก่อสร้างเส้นทางจักรยานเพื่อเชื่อมเส้นทางตลอดฝั่งโขงกว่า 60 กิโลเมตร เพื่อให้สอดคล้องกับ นโยบาย 3 ที่สุดของจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด คือพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สวยที่สุด คือสะพานมิตรภาพไทยลาว แห่งที่ 3 นครพนม – คำม่วน และงามที่สุดคือบรรยากาศสองฝั่งโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จากความพยายามในการพัฒนานครพนมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวริมฝั่งโขง และถ้าหากมองถึง การท่องเที่ยวริมฝั่งโขงแล้วในประเทศไทยมีหลายจังหวัดที่พัฒนาการท่องเที่ยวและประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยวชายฝั่งแม่น้ำโขง เช่น จังหวัดหนองคายที่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 1 จังหวัดมุกดาหารที่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 นอกจากนี้ยังมีแถบจังหวัดเลย หรือทางภาคเหนือของประเทศไทยแถบจังหวัดเชียงราย การทุ่มงบประมาณ และจากยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดของนครพนมนั้น การท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงจึงเป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ที่จังหวัดนครพนมกำลังให้ความสำคัญอยู่ในขณะนี้ (แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี 2557-2560 สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2559)

การศึกษาวิจัยเรื่องโอกาสและความท้าทายของการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง นครพนม จึงเป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงของจังหวัดนครพนม นอกจากนี้ยังมุ่งประเด็นในการศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ในการนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งโขงให้มีความเข้มแข็งในการแข่งขันในระดับประเทศ และในระดับอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง วิเคราะห์นโยบายหรือยุทธศาสตร์ในระดับประเทศในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำโขง บทบาทของจังหวัดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น ตลอดจนบริบททางการเมืองของความขัดแย้งและผลจากการรัฐประหาร มีผลต่อการดำเนินนโยบายของเมืองชายแดนในมิติใดบ้าง รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาให้เห็นถึงท้ายที่สุดแล้ว

นครพนมจะมีศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวริมฝั่งโขงไปในทิศทางใด
อะไรคือโอกาสและความท้าทายของนครพนมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งแม่น้ำโขง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาจังหวัดนครพนมในการเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาเมืองท่องเที่ยว
ริมฝั่งโขงของจังหวัดนครพนม
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งโขงของจังหวัดนครพนมในกลุ่ม
ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาการพัฒนาจังหวัดนครพนมในการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง
 - 1.2 ศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาเมือง
ท่องเที่ยวริมฝั่งโขงของจังหวัดนครพนม
 - 1.3 ศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งโขงของจังหวัด
นครพนม
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของการวิจัยนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling Technique) โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประชากรเป็นหลัก เพื่อจะได้
กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงาน
ภาครัฐ เอกชน และประชาชน รวมทั้งสิ้น 20 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่
พื้นที่สามอำเภอในจังหวัดนครพนมที่มีอาณาเขตติดริมฝั่งแม่น้ำโขงได้แก่ อำเภอ
เมือง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอธาตุพนม
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา
ธันวาคม 2559 – กรกฎาคม 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ เอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ
วารสาร และเว็บไซต์ต่างๆ

2. ศึกษาเอกสารทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

2.1 กำหนดแบบสัมภาษณ์ โดยได้มาจากการประมวลความรู้จากเอกสารราชการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร และจากคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 การตั้งคำถามเป็นการตั้งคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

2.3 การเก็บรวบรวมใช้การถอดความจากการจดบันทึก

3. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder analysis)

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

5. การวิเคราะห์ swot analysis

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) โดยคำนึงถึงความหลากหลายของประชากรเป็นหลัก เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน รวมทั้งสิ้น 20 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครพนม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม เทศบาลเมืองนครพนม วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม ด้านสุขภาพนครพนม เทศบาลตำบลท่าอุเทน เทศบาลตำบลธาตุพนม สื่อมวลชน นักวิชาการในจังหวัดนครพนม องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และประชาชนในเขตพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ และแบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความร่วมมือและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ด้านที่ 2 ด้านความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

ด้านที่ 3 ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านที่ 4 ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ด้านที่ 5 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาวิจัย

การจัดการท่องเที่ยวริมฝั่งโขงนครพนม 5 ด้านดังนี้

ด้านความร่วมมือและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ในขณะนี้จังหวัดนครพนมอยู่ระหว่างดำเนินการยกพระธาตุพนมขึ้นเป็นมรดกโลก และกำลังจะดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑวัดพระธาตุพนมเพื่อรองรับการเป็นมรดกโลก ได้ปรับปรุงถนนหน้าวัดพระธาตุพนมให้มีความกว้างและมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมมือกันจัดโครงการท่องเที่ยววิถีไทย วิถีพุทธ โดยมีกิจกรรมรำบูชาพระธาตุพนมทุกวันเสาร์ที่ 2 และวันเสาร์ที่ 4 ของทุกเดือน และโครงการนวัตกรรมศิลป์ 5 ช่วงเช้าทำบุญตักบาตรช่วงเย็นเวียนเทียนรอบองค์พระธาตุพนม และยังมีโครงการส่งเสริมเส้นทางไหว้พระธาตุประจำวันเกิดทั่วจังหวัดนครพนม ในตัวเมืองนครพนมได้สร้างรูปหล่อประติมากรรมแลนด์มาร์คพญานาคขึ้นตามความเชื่อของชาวลุ่มน้ำโขงเพื่อเป็นจุดเด่นและสัญลักษณ์ประจำเมืองเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาสักการะพระธาตุพนมให้เดินทางมาท่องเที่ยวในตัวเมืองนครพนม ในเขตอำเภอท่าอุเทนอยู่ระหว่างการพัฒนาบูรณะพระธาตุท่าอุเทน ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ริมฝั่งแม่น้ำโขง มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านไชยบุรีเป็นโครงการย้อนรอยเมืองเก่า เพื่อบูรณะโบราณสถานวัดร้างเก่าแก่ และจัดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เมืองโบราณริมฝั่งแม่น้ำโขง มีการรวบรวมชนเผ่าในจังหวัดนครพนมได้ทั้งหมด 8 ชนเผ่าและ 2 เชื้อชาติและมีการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมชนเผ่า ในด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยังขาดการเชื่อมโยงความร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างจริงจังในการกำหนดแผนการท่องเที่ยว แต่ละหน่วยงานในพื้นที่ยังไม่เชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร ในพื้นที่จะมีสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยตรง

ด้านความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว

โดยรวมแล้วรูปแบบการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนมนั้นสามารถสรุปได้เป็น สองรูปแบบใหญ่ๆคือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากมีพระธาตุพนมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางศาสนาและมีพระธาตุประจำวันเกิดกระจายอยู่ทั่วจังหวัด และมีความโดดเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมจากความหลากหลายของชนเผ่าในจังหวัดนครพนมซึ่งมีการรวบรวมไว้ทั้งหมด 8 ชนเผ่า 2 เชื้อชาติ ซึ่งมีแนวคิดส่งเสริมเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่ยังไม่ได้นำมาดำเนินการส่งเสริมเท่าที่ควร จังหวัดนครพนมมีแม่น้ำโขงและมีน้ำสำคัญหลายสายไหลผ่านและเป็นเมืองที่รายล้อมไปด้วยภูเขา โดยเฉพาะริมฝั่งแม่น้ำโขงในตัวเมืองสามารถมองเห็น

ทิวทัศน์ภูเขาจากฝั่งลาวได้อย่างสวยงาม และทางจังหวัดได้ส่งเสริมการปั่นจักรยานท่องเที่ยวชมธรรมชาติและสถานที่สำคัญริมฝั่งโขง

ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว

เส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นั้นระหว่างตัวเมืองนครพนมถึงอำเภอดุพนมเป็นเส้นทางสี่ช่องจราจรการเดินทางมีความสะดวก เส้นทางจากตัวเมืองถึงอำเภอดุพนม เป็นเส้นทางสองช่องจราจรการเดินทางจึงไม่สะดวกมากนัก ในส่วนเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆนอกเขตเมืองนั้นเป็นเส้นทางจราจรที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร บางเส้นทางถนนมีสภาพเสื่อมโทรม ป้ายบอกทางและป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่กระจายทั่วทุกพื้นที่และยังมีขนาดไม่ได้มาตรฐาน และไม่ครอบคลุม การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวมีการดูแลรักษาเฉพาะเฉพาะในเขตเมืองที่เป็นเทศบาล แหล่งท่องเที่ยวนอกเขตเทศบาลยังไม่มีการจัดระบบดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเท่าที่ควร

ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ในด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ครอบคลุมทุกสถานที่ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และยังขาดป้ายสัญลักษณ์เตือนในเขตพื้นที่อันตราย มีการดูแลรักษาความปลอดภัยในเฉพาะช่วงเทศกาลเท่านั้น การบริการร้านอาหารและร้านจำหน่ายของที่ระลึกในจังหวัดนครพนมมีร้านอาหารและร้านจำหน่ายของที่ระลึกมากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ แต่ส่วนมากเป็นร้านอาหารที่มีขนาดเล็กจำหน่ายอาหารประเภทปลาและอาหารเวียดนามยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก การบริการโรงแรมโรงแรมส่วนมากจะกระจุกตัวอยู่ในตัวเมือง และเป็นโรงแรมที่มีขนาดเล็ก ยังไม่มีโรงแรมขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก และจะมีนักท่องเที่ยวเข้าพักเป็นจำนวนมากในช่วงเทศกาลไหลเรือไฟ การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์มีเพียงประชาชนในเขตพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวและกลุ่มนักเรียนบริเวณใกล้เคียงมาแนะนำนักท่องเที่ยวเป็นบางครั้ง ด้านความบันเทิงและกิจกรรมนันทนาการถือว่านครพนมมีความโดดเด่นด้านการแสดงศิลปวัฒนธรรมเนื่องจากมีหลากหลายชนเผ่ามีการรำนูชาพระธาตุพนมอยู่เป็นประจำ และในท้องถิ่นต่างๆจะมีการแสดงพื้นบ้านเป็นของตนเอง มีสถานบันเทิงกระจายอยู่ตามตัวเมืองพอสมควรแต่ยังไม่มากนัก การประชาสัมพันธ์และการบริการข้อมูลข่าวสารยังไม่ครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวภายนอก การบริการขนส่งภายในจังหวัดมีรถโดยสารประจำทางระหว่างอำเภอ ในตัวจังหวัดไม่มีรถโดยสารประจำทางมีเพียงรถรับจ้างทั่วไป

ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

การจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นจะมีกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดนครพนม การกำหนดแผนนั้นมีการผลักดันการพัฒนาการท่องเที่ยวไปข้างหน้าอย่างมากและงบประมาณเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลา มีการกำหนดแผนการตลาดการท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจุดเด่นให้กับจังหวัดภายใต้สโลแกน “มานครพนม ชม 3 ที่สุด สุขที่สุด” ซึ่งประกอบด้วยศักดิ์สิทธิ์ที่สุดพระธาตุพนม สวยที่สุดสะพานมิตรภาพ 3 งามที่สุดทิวทัศน์ริมฝั่งโขง และเส้นทางไหว้พระธาตุประจำวันเกิด แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

ผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาเมืองท่องเที่ยว (Stakeholder analysis)

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้มีส่วนได้เสียจากการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงนั้นมีทั้งผู้มีส่วนได้และส่วนเสีย เช่น มีรายได้เพิ่มมากขึ้นโดยไม่ต้องเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดจาก การจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกหรือของฝากให้กับนักท่องเที่ยว จะเห็นว่าการค้าขายมากขึ้น มีร้านขายของเพิ่มมากขึ้น มีรถเข็นขายของเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีการส่งเสริมการมีรายได้ของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง แต่ภาพรวมเศรษฐกิจยังไม่ดีเนื่องจากผลกระทบจากเศรษฐกิจในระดับชาติ มีร้านอาหารบางร้านจำหน่ายอาหารราคาแพงกว่าปกติ โรงแรมบางแห่งถือโอกาสขึ้นราคาในช่วงเทศกาล เกิดอุบัติเหตุบ่อยมากขึ้น แรงงานราคาถูกต่างชาติเข้ามามากขึ้น ในส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนมากด้านการท่องเที่ยวแต่ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนมากนักเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลา และยังไม่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยว

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผู้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง

จุดแข็ง (Strengths) มีพระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางอารยธรรมลุ่มแม่น้ำโขงและมีพระธาตุประจำวันเกิด มีวัฒนธรรมและชนชนเผ่าที่หลากหลายจำนวน 8 ชนเผ่า 2 เชื้อชาติ ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรี มีปลาแม่น้ำโขงและอาหารเวียดนามที่เป็นที่นิยม มีความเชื่อเรื่องพญานาคและมีการสร้างประติมากรรมเป็นจุดเด่นของเมือง มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมีทิวทัศน์แม่น้ำโขงที่สวยงามและมีสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 เป็นเส้นทางเชื่อมโยงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

จุดอ่อน (Weaknesses) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน มีความห่างไกลจากศูนย์กลางของประเทศ การดำเนินการตาม

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับประโยชน์ ยังขาดการลงทุนจากภายนอกในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวภายนอก

โอกาส (Opportunities) สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 สามารถเป็นประตูสู่อาเซียนทั้งการเดินทางเข้าออกสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากจีนและเวียดนามได้มากขึ้น มีสนามบินที่สามารถพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติได้ มีโครงการสำรวจเส้นทางรถไฟสายบ้านไผ่ – นครพนมซึ่งจะเป็นช่องทางการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น หากพระธาตุพนมได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกจะสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว การสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วในปัจจุบันสามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวมากขึ้น การเปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค (Threats) ขาดการเชื่อมโยงความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเป็นเส้นทางสายรองช่องทางจราจรมีขนาดเล็ก การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาทางการเมืองในระดับชาติ จิตสำนึกการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณที่มีไม่ทั่วถึง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นอุปสรรคของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวนครพนม

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจากจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกคือโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ในการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงในข้างต้นแล้วนั้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT เมทริกซ์ เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว นครพนม โดยมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากล ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม ก้าวล้ำสู่อินโดจีน” และสามารถสรุปเป็นกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากล ประกอบด้วยกลยุทธ์ ปรับปรุงเส้นทาง ป้ายบอกทางและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เพิ่มห้องน้ำสาธารณะ มีจุดบริการถึงขยะ มีป้ายแสดงข้อมูล มีระบบดูแลรักษาความปลอดภัย เพิ่มร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก เพิ่มโรงแรม มีบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เร่งประชาสัมพันธ์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทาง การท่องเที่ยวที่น่าสนใจโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดียที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ประกอบด้วยกลยุทธ์ ในการจัดทำแผนพัฒนาการ ท้องที่เขตกองเน้นการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงหน่วยงานจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและไม่เร่งรีบ โดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท้องที่เขตก และสร้างรายได้ให้กับประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ท้องที่เขตกวิถี 3 ธรรม ประกอบด้วยกลยุทธ์ เตรียมความพร้อมในการยก พระธาตุพนมขึ้นเป็นมรดกโลกและส่งเสริมเมืองท้องที่เขตกธรรมะไหว้พระธาตุพนมและพระธาตุ ประจำวันเกิด ส่งเสริมหมู่บ้านท้องที่เขตกวัฒนธรรม 8 ชนเผ่า 2 เชื้อชาติ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชน ส่งเสริมเส้นทางท้องที่เขตกริมฝั่งโขงชมเมืองเก่า วิเวาธรรมชาติสวยงาม เทือกเขตกตลาคันคดไทยลาว รับประทานอาหารเมนูปลาแม่น้ำโขงและอาหาร เวียดนามส่งเสริมเส้นทางปั่นจักรยานริมโขงชม 3 ที่สุดสุขที่สุดนครพนม (ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดพระธาตุ พนม สวยที่สุดสะพานมิตรภาพ 3 และงามที่สุดทิวทัศน์ริมฝั่งโขง)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ก้าวล้ำสู่อินโดจีน ประกอบด้วยกลยุทธ์ ปรับปรุงรถโดยสารระหว่าง ประเทศ (นครพนม – ท่าแขก) เพิ่มสายการบิน และเที่ยวบินให้หลากหลาย ปรับปรุงคุณภาพ รถโดยสารระหว่างจังหวัด เพิ่มรถโดยสารประจำทางในตัวเมือง เพื่อรองรับเส้นทางรถไฟที่จะมา สิ้นสุดที่นครพนม ส่งเสริมการมาเข้ามาลงทุนในภาคธุรกิจการท้องที่เขตกในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ นครพนม ส่งเสริมเป็นศูนย์กลางในการท้องที่เขตกในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงประตูสู่อินโดจีน โดยใช้ สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากลาว เวียดนาม และจีน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องโอกาสและความท้าทายของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท้องที่เขตกริม ฝั่งแม่น้ำโขง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ การลงพื้นที่เก็บ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะอภิปรายผลดังนี้

การพัฒนานครพนมเป็นเมืองท้องที่เขตกริมฝั่งแม่น้ำโขงนั้นได้มีการฟื้นฟูบูรณะโบราณสถานที่สำคัญคือการดำเนินการยกพระธาตุพนมขึ้นเป็นมรดกโลก การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เมืองเก่าที่สำคัญรวมทั้งชุมชนเมืองเก่าริมฝั่งแม่น้ำโขงปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม จัดกิจกรรม แสดงศิลปวัฒนธรรมประจำชนเผ่า การรื้ออาคารพระธาตุพนมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อส่งเสริม การท้องที่เขตกในพื้นที่ มีรูปแบบการท้องที่เขตกหลักๆอยู่สองรูปแบบคือการท้องที่เขตกเชิงวัฒนธรรม และการท้องที่เขตกทางธรรมชาติ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องยังขาด การเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ การท้องที่เขตกยังต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการดูแลรักษา แหล่งท้องที่เขตก มาตรการในการรักษาความปลอดภัยและการดำเนินการตามแผนการตลาด

การท่องเที่ยว หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องทำงานเชิงรุกเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้กับนักท่องเที่ยวภายนอกเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สุวารี ศรีบุญ และคณะ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวชายแดนลุ่มน้ำเหือง-โขง กรณีศึกษา แก่งคุดคู้ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่าแก่งคุดคู้มีแบบแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วนพื้นที่รอบนอกของแก่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ระบบการบริหารเป็นชั้นๆ ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในหน้าที่รับผิดชอบเนื่องจากขาดผู้ประสานงานระหว่างองค์กร สภาพและคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวที่ชี้วัดจากระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยดัชนีชี้วัด 10 ข้อ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ สถานที่จอดรถ ป้าย สภาพแวดล้อม ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึก สุขภาพ ความปลอดภัย กิจกรรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวทางเรือ พบว่าส่วนใหญ่มีความพอใจระดับปานกลาง

การศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง พบว่าจุดแข็ง (Strengths) คือมีพระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางอารยธรรมลุ่มแม่น้ำโขงและมีพระธาตุประจำวันเกิด มีวัฒนธรรมและชนชนเผ่าที่หลากหลายจำนวน ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรี มีปลาแม่น้ำโขงและอาหารเวียดนามที่เป็นที่นิยม มีความเชื่อเรื่องพญานาคและมีการสร้างประติมากรรมเป็นจุดเด่นของเมือง มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมีทิวทัศน์แม่น้ำโขงที่สวยงามและมีสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 เป็นเส้นทางเชื่อมโยงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จุดอ่อน (Weaknesses) คือสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน เส้นทางความห่างไกลจากศูนย์กลางของประเทศ การดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้ได้รับประโยชน์ ขาดการลงทุนจากภายนอกในธุรกิจการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวภายนอก และโอกาส (Opportunities) คือ สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 สามารถเป็นประตูสู่อาเซียนทั้งการเดินทางเข้าออกสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากจีนและเวียดนามได้มากขึ้น มีสนามบินที่สามารถพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติได้ มีโครงการสำรวจเส้นทางรถไฟสายบ้านไผ่ – นครพนม ซึ่งจะเป็นช่องทางการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น หากพระธาตุพนมได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกจะสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว การสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วในปัจจุบันสามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวมากขึ้น การเปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น อุปสรรค (Threats) คือ ขาดการเชื่อมโยงความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเป็นเส้นทางสายรองช่องทางจราจรมีขนาดเล็ก การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน ปัญหาทางการเมืองในระดับชาติ จิตสำนึกการดูแลรักษา

แหล่งท่องเที่ยว งบประมาณที่มีไม่ทั่วถึง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นอุปสรรคของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขง สอดคล้องกับสำนักงานจังหวัดนครพนม จากการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี พ.ศ.2557-2560 (2556) โดยมีการวิเคราะห์ SWOT Analysis และกำหนดยุทธศาสตร์โดยมี จุดแข็ง (Strengths) คือ สภาพที่ตั้งภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางของประเทศในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มีองค์พระธาตุพนมเป็นศูนย์กลางอารยธรรมกลุ่มน้ำโขง มีพระธาตุประจำวันเกิด 8 องค์ อีกหลากหลาย มีสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) เป็นสะพานเชื่อมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวประชาคมอาเซียนและสากล เป็นจุดเชื่อมเส้นทางคมนาคมทางบกไทย-ลาว-เวียดนาม และจีนตอนใต้ที่สะดวก มีสนามบินที่สามารถยกระดับเป็นสนามบินนานาชาติได้ มีความโดดเด่นและหลากหลายด้านวัฒนธรรมประเพณีชาติพันธุ์ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของจังหวัดนครพนม มีทัศนียภาพที่งดงามและสภาพภูมิอากาศเย็นสบาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จุดอ่อน (Weaknesses) โคลงข่ายเส้นทางคมนาคมและขนส่งการให้บริการและการเชื่อมโยงเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว ยังไม่ครอบคลุมและไม่ได้รับการปรับปรุงเท่าที่ควร สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่ได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับมาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการแผนการท่องเที่ยวในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในจังหวัดยังไม่เพียงพอ ภาครัฐกิจเอกชนด้านการท่องเที่ยวขาดเงินทุนและการสนับสนุนจากสถาบันการเงิน โอกาส (Opportunities) นโยบายของรัฐบาลเปิดเสรีทางการค้า เป็นประตูสู่อาเซียนและจีน เป็นศูนย์กลางทางด้านการท่องเที่ยวและการบินในประชาคมอาเซียน ปริมาณการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น นโยบายการก่อสร้างทางรถไฟสายอำเภอบ้านไผ่-มหาสารคาม-มุกดาหาร-นครพนม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนมเพิ่มขึ้น การพัฒนาเส้นทางคมนาคมของเวียดนามตอนกลางและเหนือ สู่จีนทางตอนใต้เป็นระยะทางสั้นที่สุด และอุปสรรค (Threats) การลงทุนภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการจากภายนอกมีน้อย การสื่อสารการตลาด การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตามเส้นทางหลักยังไม่ครอบคลุม เส้นทางคมนาคมเข้าถึงจังหวัดเป็นเส้นทางรอง การบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย และสอดคล้องกับคูสิพร อานันทประภา (2551) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและสำรวจวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีมีจำนวนเพิ่มขึ้น เกิดการเดินทางทำให้ท้องถิ่นมีรายได้จากธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และทำให้มีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยและส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับจังหวัด และในระดับประเทศ และผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่าการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับ

เอกชนจะช่วยเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต และสอดคล้องกับน้ำทิพย์ เมืองอินทร์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย ได้แก่ ดัชนีราคา ผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว อัตราแลกเปลี่ยนทางการ เสถียรภาพทางการเมืองและการไร้ความรุนแรง และหลักนิติธรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจากจุดแข็ง(Strengths) และจุดอ่อน(Weaknesses) การศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกจากโอกาส(Opportunities) และอุปสรรค(Threats) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า“มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากล ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม ก้าวล้ำสู่อินโดจีน”มีประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากลยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนเป็นสุขสามัคคี ยุทธศาสตร์ที่ 3 ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 ก้าวล้ำสู่อินโดจีน สอดคล้องกับอนุรัตน์ อินทร (2551) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนพบว่า ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเรียกว่ายุทธศาสตร์พลิกฟื้น โดยมีวิสัยทัศน์คือ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เป้าประสงค์คือใช้ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าโดยมุ่งให้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในประเทศ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์คือใช้ศักยภาพและเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยว พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน พัฒนามาตรฐานการบริการ และบุคลากรการท่องเที่ยวสู่สากล ส่งเสริมและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ และการตลาดท่องเที่ยว และพัฒนาความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน กับจังหวัดเชียงราย และสอดคล้องกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 โดยมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาเชิงพื้นที่ เตรียมพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กำหนดระยะเร่งด่วนออกเป็นแปดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สิบสองเมือง ต้องห้ามพลาด โดยมีเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิบูลย์ชนมน้ำโขง กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางพัฒนาสำคัญดังนี้ พัฒนาระบบอำนวยความสะดวก พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว ขยายศูนย์บริการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ผลักดันแนวทางแก้ไขปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยว ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง

ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พัฒนากลไกและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของศูนย์รับแจ้งเหตุ จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวานักท่องเที่ยวต่างชาติ จัดตั้งศาลแผนกคดีนักท่องเที่ยว สนับสนุนมาตรการจัดการความปลอดภัย ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการและมาตรฐานความปลอดภัย กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวมีแนวทางพัฒนาดังนี้ พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม พัฒนามาตรฐานยานพาหนะและระบบการให้บริการขนส่งสาธารณะ พัฒนาระบบเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 บูรณาการทำงานผ่านกลไกการขับเคลื่อนทั้งระบบโดยมีมาตรฐานที่สำคัญคือ เพิ่มบทบาทการขับเคลื่อนของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ส่วนงานการบริหารและหน่วยงานงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์และกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงจากแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านของงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผู้คนเป็นสุขสามัคคี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ก้าวล้ำสู่อินโดจีน

ในแต่ละประเด็นประกอบไปด้วยกลยุทธ์มาตรฐานก้าวหน้าสู่สากล กลยุทธ์ผู้คนเป็นสุขสามัคคี กลยุทธ์ท่องเที่ยววิถี 3 ธรรม และกลยุทธ์ก้าวล้ำสู่อินโดจีน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง
2. ศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำโขงเปรียบเทียบ

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครพนม. (2559). **สุขที่สุด@นครพนม มานครพนม ชม 3 ที่สุด**. <http://tatsanuk.blogspot.com/2016/02/1-1.html>, 18 พฤศจิกายน 2559.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยพ.ศ.2558-2560**. http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114, 18 พฤศจิกายน 2559.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). **มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ณัฐวัฒน์ เทพคำดี. (2550). **ความคิดเห็นของบุคลากรการท่องเที่ยวที่มีต่อการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2 กับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ อุดมราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดมราชธานี.
- ฉิรณัย อาป้อม. (2559). **แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา**. http://chornorpor.blogspot.com/2011/09/blog-post_26.html 16 พฤศจิกายน 2559.
- น้ำทิพย์ เมืองอินทร์. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีบุญญา สุรี. (2558). **ชาวเวียดนามอพยพ: นายทุนยุค “ไทยใหม่” และการกลายเป็นชนชั้นนำเมือง ขายแดน**. เชียงใหม่ : ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศุทธิพร อานันทประภา. (2551). **กลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวริย์ ศรีประ และคณะ. (2548). **การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวชายแดนลุ่มน้ำโขง-โขง: กรณีศึกษา แก่งคุดคู้ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2558). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี 2558-2560**. นครพนม: สำนักงานจังหวัดนครพนม.
- _____. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี 2558-2561**. นครพนม: สำนักงานจังหวัดนครพนม.
- _____. (2560). **แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี 2561-2564**. นครพนม: สำนักงานจังหวัดนครพนม 2560.
- อนรรตน์ อินทร. (2551). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน**. วิทยานิพนธ์ เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.